

SEVGI SOYSAL
Radyo Konuşmaları - Hoş Geldin lüm

Hoş Geldin Ölüm

Bilgi Yayınevi, 1980-1982-1988 (3 baskı)

İletişim Yayınları 1094 • Sevgi Soysal Bütün Eserleri 9

ISBN-13: 978-975-05-0323-8

© 2005 İletişim Yayıncılık A. Ş. (1. Basım)

1-2. BASKI 2005-2014, İstanbul

3. BASKI 2018, İstanbul

KAPAK Bülent Erkmen

KAPAK FOTOĞRAFI Adnan Kazmaoğlu

UYGULAMA Hasan Deniz

DÜZELTİ Mine Kazmaoğlu

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Deve Kaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SEVGİ SOYSAL

Radyo Konuşmaları

Hoş Geldin Ölüm

i l e t i ŝ i m

SEVGİ SOYSAL 30 Eylül 1936'da İstanbul'da doğdu. Aslen Selanikli mimar-bürokrat bir babayla Alman bir annenin, altı çocuğundan üçüncüsü olarak büyüyen Sevgi Yenen, 1952'de Ankara Kız Lisesi'ni bitirdi. Bir süre Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde arkeoloji okudu. 1956 yılında şair ve çevirmen Özdemir Nutku ile evlendi, birlikte Almanya'ya gittiler. Göttingen Üniversitesi'nde arkeoloji ve tiyatro derslerini izledi (1956-57). 1958'de Türkiye'ye döndü ve Korkut adını verdikleri bir oğlu oldu. Ankara'da Alman Kültür Merkezi ve İrtibat Bürosu'nda ve Ankara Radyosu'nda çalıştı (1960-61). Bu dönemde, toplum karşısında bireyin tedirginliğini öne çıkaran "yeni gerçekçilik" akımından izler taşıyan öykü ve yazıları *Dost*, *Yelken*, *Ataç*, *Yeditepe* ve *Değişim* dergilerinde yayımlandı (1960-64). 1961'de Ankara Meydan Sahnesi'nde Haldun Dormen'in yönettiği "Zafer Madalyası" adlı oyunda tek kadın rolünü oynadı. İlk öykü kitabı *Tutkulu Perçem*, 1962 yılında yayımlandı. 1965'te "Zafer Madalyası" oyununda tanıştığı Başar Sabuncu ile evlendi. Aynı yıl TRT'de program uzmanı olarak çalışmaya başladı. 1965-69 yılları arasında *Papirüs* ve *Yeni Dergi*'de öyküleri yayımlandı. Bu arada tezini vererek arkeoloji diplomasını aldı. 1968'de teyzesi Rosel'in kişiliğinden yola çıkarak, birbirine bağlı öykülerden oluşan *Tante Rosa'yı* yazdı. 1970'te kadın-erkek ilişkisi ve evlilik temasını işlediği ilk romanı *Yürümek*'le TRT Sanat Ödülleri Yarışması Başarı Ödülü'nü kazandı.

12 Mart, Sevgi Soysal'ın hayatı ve yazarlığı üzerinde derin izler bırakan bir dönem oldu. *Yürümek*, müstehcenlik gerekçesiyle toplatıldı ve Sevgi Soysal, kısa bir tutukluluk sürecinin ardından TRT'den ayrılmak zorunda kaldı. Anayasa Profesörü Mümtaz Soysal'la, Soysal'ın komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle tutuklu kaldığı Mamak Cezaevi'nde evlendi. Siyasal nedenlerle tekrar tutuklandı ve sekiz ay Yıldırım Bölge'de, iki buçuk ay da sürgüne gönderildiği Adana'da kaldı. Cezaevinde yazdığı *Yenişehir'de Bir Öğle Vakti* adlı romanıyla 1974 yılında Orhan Kemal Roman Armağanı'nı kazandı. Kızları Defne Aralık 1973'te, Funda ise Mart 1975'te doğdu. Adana'da sürgünde bulunan bir kadının başından geçen olaylar etrafında 12 Mart'ı eleştirdiği romanı *Şafak*, 1975'te yayımlandı. Bu dönemde Anka Haber Ajansı ve İşçi Kültür Derneği'nin kuruluşunda rol aldı. *Politika* gazetesinde tefrika edilen cezaevi anıları *Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu* başlığıyla kitaplaştırıldı (1976).

Yakalandığı kanser hastalığı nedeniyle 1975 sonbaharında bir göğsü alındı. Hastalık izlenimlerini ve 12 Mart sonrası değişimi anlatan öykülerini topladığı *Barış Adlı Çocuk*, 1976'da yayımlandı. Eylül 1976'da bir ameliyat daha geçirdi ve tedavi için eşiyile birlikte Londra'ya gitti. Üzerinde çalıştığı son romanı *Hoş Geldin Ölüm'ü* tamamlayamadan, 22 Kasım 1976'da İstanbul'da öldü. *Yeni Ortam*, *Yeniğün* ve *Politika* gazetelerine yazdığı yazılar *Bakmak* (1977) ve *Türkiye'nin Kalbi*, *Kabul Günleri* (2014) adlı kitaplarda toplandı. TRT'de çalıştığı dönemde yazdığı oyun, makale ve yazılardan oluşan *Venüslü Kadınların Serüvenleri* ise 2017'de yayımlandı.

Sevgi Soysal'ın kırk yıllık bu kısa yaşamından geriye kalan eserlerinin yeniden yayımlanması, 12 Mart dönemine hapsedilemeyecek yazarlığına hak ettiği değeri vermek olacaktır.

İÇİNDEKİLER

RADYO KONUŞMALARI	7
Yazı Masası / SERPİL ERDEMGİL.....	9
"Aslolan hayattır"	19
"Haftaya, Selfridge'de haftaya!"	23
Zordur düşmanlık	27
Akın var Harrods'a, akın!.....	31
Henry Moore'dan namahreme	33
HOŞ GELDİN ÖLÜM	37
Son Yazı / LATİFE TEKİN.....	39
1	41
2	61

RADYO KONUŞMALARI

YAZI MASASI SERPİL ERDEMGİL

“Merhaba,” diyerek odanın kapısını aralayan, o biraz çekingen, güleç yüzle TRT’nin kurulduğu günlerde karşılaştım ilk kez. İçeri girip, kendini tanıttı: “Ben Sevgi, ‘Venüslü Kadınlar’ın program metinlerini getirdim,” dedi.

Ankara Radyosu’nun 1962 yılında açtığı ilk spikerlik ve programcılık sınavından geçip, 1963 yılında çalışmaya başlayan gencecik bir yayıncıydım. 1965 yılında TRT kurulur kurulmaz Eğitim Yayınları’nın, bir başka deyişle söz programlarını hazırlayan bölümün başına getirilmiştim. Sevgi’nin “Venüslü Kadınlar” dizisi, sabahları, kadın kuşağı için hazırlanmış, içeriği, yapım tekniğiyle solukları kesecek kadar yaratıcı, güzel ve parlak bir diziydi. Venüs’e gönderme yaparak Türkiye’de kadınların sorunlarını ele alan bu dizinin yeni metinlerini göreceğim anları iple çeker olmuştum. O yüzden, herkesin yazar olarak tanıdığı Sevgi’yi ben hep yayıncı gözlüğüyle izledim. 1965 yılında çalışmaya başladığı TRT’nin, Genel Müdürü Adnan Öztrak’la yaşadığı, bana kalırsa, “Altın Çağ”ında cesur yayın politikalarına damgasını vuran sayılı kişilerden biriydi aynı zamanda.

O, Merkez Program Dairesi'nde, ben Ankara Radyosu'nda bir süre uzaktan uzağa izledik birbirimizin çalışmalarını. O, işlerinin arasında Tante Rosa'sını yazdı; ben, Türkiye'nin sosyal, ekonomik, siyasal sorunlarıyla, o zamanın moda deyişimiyle, az gelişmiş ülkelerin dertlerine, Afrika kıtasının uyanışına eğilen programlar, belgeseller hazırladım. Bu programlardan biri, Erzincan'ın bir köyünde çocuğunu Tanrı'ya adanarak kurban eden bir adamın mahkeme tarafından verilen cezasının, dinsel inançlarının bütünlüğü, güçlülüğü gerekçesiyle temyiz tarafından hafifletilmesini ele alan bir belgeseldi. Bebeğin adını verdiğim program "Mızrap Çocuk", Türkiye'nin giderek ağırlaşmaya başlayan sorunlu ortamı gerekçe gösterilerek yayınlanmadı.

60'lı yılların sonlarına doğru, Sevgi'yle aynı odayı paylaşmaya başladık. Kısa sürede yepyeni ve heyecanlı bir çalışma ortamı yarattık. Ortak paydalarda bulduğumuz konular bizi giderek yakınlaştırıyordu. Prodüktörlük sınavlarını birlikte değerlendiriyor, jüriye katılıyor, kurslarda dersler veriyor, geleceğin yapımcılarını yetiştiriyorduk. Sevgi işte o yoğun günlerde Yürümek adlı romanını yazmaya başladı. Yürümek, özel yaşamında vardığı yol ayrımında yaşamsal bir seçeneğin sürecinin öyküsüydü. İkilemini, o günlerde diline doladığı, Gilbert Becauld'nun "L'important c'est la Rose" adlı şarkısını söyleyerek aşmaya çalışıyordu.

TRT'nin o sıralarda üye olduğu Asya Yayın Birliği, ABU'da temsilini sağlayacak bir belgesel arandığında, Sevgi'nin daha önce yayınına izin verilmeyen programım "Mızrap Çocuk" için gösterdiği çaba, belgeselin bir gün ansızın yayınlanmasıyla sonuçlandı. Bu sonuç, hem TRT'ye bir ödül, hem de Türk sinemasına "Adak" adlı filmi kazandı. Keyfimize diyecek yoktu, doğrusu. Ancak 70'li yıllar geldiğinde, "TRT'de çalışmanın dayanılmaz ağırlığını" duymaya başladık; sansür ve baskılar karabasana dönüşüyordu. Sevgi, sonuna bir türlü karar vereme-

diği bir “yürüyüş”e devam ederken, ben Londra’nın yolunu tuttum. Benim için artık BBC günleri başlıyordu...

1976 yılında Sevgi ile birlikteydik yine. Tedavi için geldiği Londra’da, altı yıllık bir aradan sonra tıpkı Ankara’daki gibi, bu kez de BBC için çalışacaktık birlikte. BBC’ye sohbet yazmasını önerdim, sevindi. Ama tasarladığımız gibi gitmedi çalışma. Bu yazı da, belleğimde kaldığı kadarıyla, 29 yıl önce notalanan,

yarım kalan dostluğun,
yarım kalan bir romanın (Hoş Geldin Ölüm),
yarım kalan BBC sohbetlerinin öyküsü...

* * *

1976, bir ulusun doğuşunun 200. kutlama yılıydı. On üç yıldızla yola çıkan Amerika’nın 200. yılında yıldızları da, çizgileri de artmıştı. Törenlere, Nixon ev sahipliği edecekti, ama Watergate nedeniyle rezil olunca, yardımcısı Gerald (Gerry) Ford üstlenmek zorunda kaldı bu görevi. Törene, 38 devlet başkanının yanı sıra İngiltere Kraliçesi İkinci Elizabeth de katıldı. Eski sömürgeyle ilişkileri kesmeye niyetli değildi yaşlı imparatorluk. İngilizler törenleri soluklarını keserek izledi. Acaba, Gerry gene kösteklenir filan da, Kraliçe’yi de düşürür mü, diye ödleri kopuyordu. Neyse ki, Gerry usturuplu davrandığı için düşüp tökezlemedi. Ama Sevgi’nin Londra’da bulunduğu sonbahar günlerinde iktidardan düştü. Başkanlık yarışında eski Georgia Valisi Jimmy Carter’a yenildi. Amerikalılar hiç tanınmayan ve de tanınmamışlığını bir koz olarak kullanan bir eski valiye oy vermişti. Herkes, “Carter da kim?” diye soruyordu. Sevgi, bitmek tükenmek bilmeyen seçim haberlerini izlerken, “Anlaşılan, Amerika denenmişlerden bıktı; dersini aldı,” diyordu. Radyo konuşmalarından biri de bu konudaki uzun sohbetlerin sonucuydu...

1976, Amerika'da kadınlar için büyük bir yıldız aynı zamanda. Gerçi Amerikan Ordusu'nda subayların yüzde beşini kadınlar oluşturuyordu, ama o yıl ilk kez Westpoint Askeri Akademisi, Minneapolis Deniz Kuvvetleri Akademisi gibi akademilere girme hakkına kavuştular. Ayrıca, kocalarının izni olmaksızın kürtaja karar verme hakkına da... Papa hâlâ kadınların yerinin evleri olduğunu söylese bile... Artık Amerikan Ordusu üniforma listesine kadın taytları, sutyenleri filan da eklenecekti. Orduyu kadınların da yaşam alanı haline getirmek gerekiyordu. Hava Kuvvetleri sınav çekmek yerine nazik kol hareketlerini yeğledi. Kara Kuvvetleri güreş ve boks yerine karateyi uygun görmüştü kadınlara. Aynı zamanda silahların ağırlığı da erkeklerinkine kıyasla 1 kg hafifletildi. Herhalde Deniz Kuvvetleri de bir kolaylık bulur, diye gır gır geçiyorduk Sevgi'yle. Başta Türkiye olmak üzere, dünyanın neresinde olursa olsun kadınların yaşamlarını, sorunlarını ve kavgalarını yakından izleyen Sevgi'nin en büyük özelliği, olanı biteni ve çevreyi acımasız bir merakla gözlemek ve gözlemlerini yergileyici, iğneleyici bir kara mizaha dönüştürmektir. Duru diliyle insanın içini burkardı yazdıkları. Açık bir insandı; sevecen, içinden geldiği gibi yaşayıp, içinden geldiği gibi konuşan. O günlerde İngiltere'nin başında (hoş her zaman olduğu gibi) Kuzey İrlanda sorunu vardı. Kadınlar, Sevgi'nin "hayatın gerçek emekçisi" diye tanımladığı kadınlar artık şiddetin son bulması için bayrak açmıştı. Sevgi bir konuşmasında nasıl da yakalamıştı şiddetle barış arasında gidip gelen o incecik çizgiyi. BBC konuşmalarından birinde sözünü ettiği kadınların hareketi, 1976 yılının sonunda Nobel Barış Ödülü'ne layık görüldü. Ama çabalarını konuşmasıyla çok önceden alkışlama öngörüsüne sahip Sevgi göremedi o töreni...

* * *

Tıpta, özellikle kanser ve benzeri hastalıklar ve tedavi yöntemleriyle yakından ilgiliydi. Tam da Londra'da olduğu sıralarda, vücudun mikroorganizmalar ve öteki yabancı maddelere karşı gösterdiği direnişi ve bağışıklığı izleyen bilim dalı, yani immünoloji alanında, özellikle Kanada'nın Toronto Üniversitesi'nde devrim niteliğinde çalışmalar yapılıyordu. Hatta geçmişte Edward Jenner bir salgından kurtulanların bir daha aynı hastalığa yakalanmadığını fark ederek, yani bağışıklık sisteminin çalışmasından yola çıkarak çiçek hastalığına karşı bir aşı bulmuştu. Öyleyse, vücudun doğal savunma mekanizmalarını harekete geçirip uyaran teknikler geliştirilebilirdi. Hani tıpkı elektrik düğmesini çevirir gibi, bu mekanizmayı harekete geçirerek kanser gibi hastalıkların üstesinden gelinebilirdi. Amerika'da o günlerde kanserden her saat başında 38 kişi ölüyordu. Sevgi, vücudun bu beyinden sonra gelen en karmaşık, en gizemli bağışıklık sisteminin daha iyi tanınması için her türlü katkıyı yapmaya hazırды. Tedavisi başladığı gün dünyanın en ünlü kanser hastanelerinden biri olan Royal Marsden'daki doktorlar yepyeni ve güçlü ilaçlarla kemoterapi yapacaklarını söylemişlerdi. Onun gibi aydın bir hastadan da onlara yardım etmesini istediklerini söyledi karşındaki sandalyeye kendini atıp. "Onun için ilaçların ve tedavinin her yönüyle ilgili notlar alıp, doktorlara anlatacağım," diyordu. Daha da zorunu yapıp, o sıkıntılı günleri kendi sesinden dinleyicilere aktardı, "Zordur Yaşamak" başlıklı, karabasana andıran konuşmasında...

* * *

Yaşama arzusunu ve hastalıkla savaş konusunda kararlılığını yitirmedi. Hele dışa karşı alabildiğine güçlü görünmeyi seviyor, zaman zaman ve hınzırcasına karşısındakilerin bu